Ч. 206 (11.459). Львів, пятниця 14. вересня 1928. Opłata pocztowa zapłacono ryczałtem. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Женева і поневолені.

Ще про конгрес організованих національностей.

Розмова з головою Українського Клюбу і провідником української делегації на конгрес організованих національностей д-ром Дм. Левицьким.

Львів, 11. вересня 1928.

Женевські відгуки, а особливо відгомін української декларації на конгресі організованих національностей, ще й досі широко лунають в европейській пресі. В першу чергу присвячує їм велику увагу преса польська і меншостева, односторонно освітлюючи, а то й заплутуючи важливу справу поневолених національностей. Це й спонукало нас звернутися по автентичні інформації до п. д-ра Дм. Левицького, який саме на днях вернув із закордону. П. голова радо згодився дати відповідь на наші запити.

— Що спонукало українських політичних діячів взяти активну участь в сьогорічному меншостевому конгресі? — було перше наше питання.

— На вступі мушу зазначити — почав д-р Дм. Левицький — що офіціяльно ті конгреси не називаються ні „меншостевими", ні „конгресами нац. меншостей", тільки **„конгресами організованих національностей".** Справа нашої участи в тих конгресах була вже предметом кількалітніх переговорів з їх ініціяторами й керманичами. Основною і особливо важною справою для нас була справа статуту, вірніше кажучи: характер цієї установи. Як довго деякі постанови статуту мали **з гори** визначувати відношення усіх членів конгресу до держав, в яких вони нині перебувають, і тим самим аподиктично накидали всім без ріжниці національностям не тільки мінімум, але й максімум їхніх природних змагань, зводючи це максімум до рівня якоїсь куцої культурної автономії, так довго — річ ясна — ми не могли туди належати. Однак, коли ситуація вияснилася настільки, що приналежність до конгресу в ніякому разі не стоятиме на перепоні нашим основним змаганням, а одночасно дасть можливість боротися на ґрунті цієї міжнародньої організації за певні специфічні й конкретні цілі, не було причини позбавляти себе ще одної ширшої арени боротьби й ще одної голосної трибуни. Безумовно, що така установа як „Конгрес організованих національностей" не має — бодай покищо — великого реально-політичного значіння, не має взагалі ніякого безпосереднього впливу на практичне формування національних відносин у поодиноких державах та в цілій Европі; вона відограє хіба ролю як чинник психольоґічної підготовки під майбутні, силою змагаючихся течій, назріваючі зміни. Алеж аналоґічною установою щодо практичного нормування міждержавних і міжнаціональних взаємин є подекуди й сама Ліга Націй, яка є головно носієм морального чинника. Та з цього зовсім не виходить, щоби держави нехтували Лігою Націй. Правда теж, що „Конгрес організованих національностей" не дуже відповідає нам тому, що ми не маємо в ньому рівнорядних нам співучасників. Здебільша є там невеличкі національні відломки. Ясно що між нашими й їхніми аспіраціями істнують величезні ріжниці. Однак, принявши раз в основу нашої політики потребу входити до всіх міжнародніх організацій, де лише можемо належати, та брати участь в міжнародніх зїздах і нарадах, коби лише не ціною звужування нашої політичної плятформи, ми не могли відмовитися й від участи в сьогорічному „Конґресі орґанізованих національносте.", бо інакше послідовно мусілиб ми виелімінувати себе з усіх міжнародніх організацій, які нині стоять перед нами отвором.

— Яке враження зробив український виступ та як до нього поставилися заінтересовані чинники?

— Наша присутність на сьогорічному конґресі й приступлення до організації національностей саме й доказали правильність с горі зясованого погляду. Ми мали змогу ще раз пригадати світові наше істнування та вказати на відносини, в яких перебуваємо, як і зазначити цілі, до яких змагаємо і яких ми зовсім не зреклися. Відгук, який зробила наша заява, проголошена першого дня конґресу, засвідчив найкраще, що ця заява таки не проминула без враження. Адже не даром зараз другого дня генеральний секретар Ліги Націй п. Дріммонд обурювався перед президентом конґресу п. Вільфаном, що — мовляв — конґрес, на якому лунають такі заяви, як українська, перестає бути інституцією пацифістичною і перетворюється ледви не в революційну організацію. І скільки би потім п. Вільфан, жиди чи інші затрівожені „пацифісти" не старалися затерти первісне, „некорисне" в колах можновладців враження, усе одно факт залишиться фактом і мусить мати в розвитку ідеї національностей певні консеквенції.

— Польська, жидівська і російська, еміграційно-меншостева преса подала вістки про якісь — що так скажу — антиукраїнські застереження п. Вільфана. Дозвольте запитати Вас, що було на ділі?

— То правда, що преса неприхильна конґресові, головно польська, багато говорила про всякі застереження п. Вільфана проти нашої декларації. Однак мушу ствердити, що вона перебрала мірку, підкладаючи під слова п. Вільфана свої бажання. Тимчасом п. Вільфан негайно після проголошення української декларації і на другий день виразно підкреслив, що „українці з Польщі готові співпрацювати над розвязкою проблеми національностей у рямках дотеперішніх принципів конгресу, **без шкоди для усіх інших своїх поглядів".**

— Що склалося на те, що сьогорічний конгрес наробив далеко більшого шуму, як усі попередні?

— Так, сьогорічний конгрес справді наробив великого шуму. На те склалося багато причин. Перш усього конгрес відбувся безпосередно перед сесією Ліги Націй, зискуючи — зовсім природно — більше заінтересовання з боку дипльоматів і пресових кореспондентів, що приїхали до Женеви. Дальше, резолюція конґресу проти іменування еспанського урядовця референтом для справ національних меншостей у Секретаріяті Ліги та проти нехтування Лігою цих справ була першим від істнування Ліги того рода гострим виступом якоїнебудь міжнародньої установи. Та найбільше крику на марґінесі сьогорічного конґресу счинили поляки, поденервовані дебатованими у Женеві справами Литви і Надренії та особливо нашим виступом. Щойно повернувши до краю, я познайомився з отими голосами польської преси і справді не можу нічим іншим пояснити їхній — кажучи делікатно — нечувано подразнений і напастливий тон, як лише надмірним поденервуванням та іншими прикростями. Бо кому, як кому, але полякам усе те, що казалося у нашій короткій декларації, давним давно було докладно відоме. Все те говорилося в соймі та в сенаті, близько від десяти літ пишеться у пресі. А навіть колиб не говорилося і не писалося, то само собою повинно бути зрозумілим всякому тверезому політикові. А в Женеві не сказано ні одного нового слова, взагалі нічого нового. Чогож тут обурюватися, непристойно лаятися і цькувати та грозити? Я розумію, що Польщі неприємна є яканебудь згадка про українців на міжнародньому ґрунті. Але, здається, пора вже польським політикам і польській пресі освідомити собі, що на міжнародній арені з кожним роком буде про Україну та українців щораз-то голосніше, навіть тоді, колиб самі українці мовчали. Крайна пора погодитися з тим, що в світі перестають вже лунати самі пеани під адресою Версалю і Риги, що десятиліття дотеперішня політика Польщі мусить таки видавати овочі та що врешті всяке зацитькування, затушовування чи просто затулювання рота абсолютно не веде до цілі.

— А чи Ваше інтервю з представником жидівського „Морген-у" вповні є ідентичне з тим, що Ви говорили?

— В останніх часах так багато писали про мене і так часто викривлювали мої думки і слова, навіть в есешіональних справах, що я відвик користуватися формою спростувань, бо на це я не маю ні часу, ні змоги. Можу Вас лише впевнити, що мої слова не зовсім вірно передав представник жидівського органу.

— А дозвольте Вас спитати, як Ви оцінюєте висліди сьогорічного „Конґресу організованих національностей", бо польська преса оцінює його як повну невдачу?

— Зовсім природно, що польська преса, вірна своїй струсиній тактиці та виведена з рівноваги українським виступом і нарушенням „святости" Ліги Націй, охрестила вислід сьогорічного конгресу як повну невдачу. Та це не відповідає дійсности. Годиться пригадати, що минулого року виступили з конгресу буквально всі славяни. А в цьому році вони всі знову вернули до нього — за винятком одних поляків. Але й поляки зовсім не вважають конгресу „установою сумнівної вартости", як його називає півурядова „Епока". Про це свідчить факт, що — навіть остаючи поза конгресом — польська група вважала доцільним прислати телеграму з бажаннями успіху та дальше уважно слідкувати за ходом нарад конгресу (так напр. найактивніший минулорічний польський провід. учасник конгресу п. Качмарек і цього року був на ньому присутний, дарма, що вже в обсерваційному характері — журналіста!).

Не надаючи „Конгресам організованих національностей" надто великого значіння, я схильний вважати їх позитивним явищем та особливо признати успіх за сьогорічним конгресом. Вважаю теж позитивним кроком нашу участь в ньому.

— А що Ви скажете, п. голово про сепаратні виступи українських груп на женевському терені?

— На конґресі були аж три делегації від українських земель: з Польщі, Румунії та Чехословаччини. На жаль, виступали вони не лише нескоординовано, але й по суперечних напрямних. Лише делегація українських земель під Польщею (пос. о. прал. Куницький, посолка Рудницька і я) прибула до Женеви на передодні конгресу і мала час повести на місці останні переговори та першого дня зголосити декларацію, після якої зраву ми добули одно місце в Президії конгресу. Делегація з Буковини (в особах пп. Кракалії, д-ра Залозецького і д-ра Когута) явилася щойно другого дня й без порозуміння з нами оголосила досить дивну заяву, яка викликала ріжнородні і суперечні коментарі. Заява буковинців звучала: „Вступаємо до „Конгресу організованих національностей в Европі", щоби на цьому терені мирним шляхом боротися за найважнішу для нас під теперішню пору культурну автономію. Наколи би ми хотіли висаджувати мости у воздух, то робили би це вдома, а не приходили сюди". Знову ж від Закарпаття аж на третій день, під сам кінець конгресу, виступив п. Куртяк, промовляючи по „руснацьки" й критикуючи вправді гостро чехізаційну політику уряду ЧСР., однак не виявляючи ясно, яку властиво національність він репрезентує: українську, „руснацьку" чи російську? Безумовно, що на будуче треба буде подбати про скоординування українських виступів на такому міжнародньому терені, як „Конгрес організованих національностей", на якому мусимо зайняти місце, належне нам не лише з титулу чисельности українців у чужих державах, але головно з титулу міжнароднього значіння української проблеми, яка далеко виходить поза рямці всіх інших „меншостевих" питань.

— На кінець ще одно питання: які то розбіжности вийшли між українською й російською делеґацією, бо жидівська й російська преса писала про сутичку між Вами і проф. Курчинським?

— Я читав усі ті, по правді кажучи, нісенітниці на тему мови Пушкіна, Шевченка і „галиційського наріччя", однак все це нецікаві [illegible] з проф. Курчинським гово-

рив я всього кілька хвилин. Він звернувся до мене у російській мові, а я зазначив лише, що російською мовою не володію як слід, але її добре розумію. Тоді проф. Курчинський пробував говорити по українськи, на що я замітив, щоби не силувався говорити по українськи, коли це справляє йому труднощі. Після того проф. Курчинський перейшов на російську мову, а я відповідав йому по українськи. Про Пушкіна, Шевченка чи „галиційское нарѣчіе“ не було навіть найменшої згадки. Все це видумки людців, що всюди ганяються за „сензаціями“.

С. Р.

Занедбана ділянка.

Бюджет турчанського повітового самоврядування і українці.

В справі, порушеній на сторінках нашого органу в статті під наг. „Занедбана ділянка“, де між іншим наведений бюджет повітового самоврядування у Турці, дістаємо від **д-ра М. Кондрада** таке виясення:

„Повітовим Виділом і Повітовою Радою кермує староста в характері комісара (маршалка нема!). Він урядує в тих установах разом з прибічною радою, до якої входять іменовані (не вибрані!) одиниці, а українців репрезентують там Мих. Пухир, б. війт з Волчого і б. голова повітового комітету УНС-а, Мих Данилович, нотар (чоловік обложно хорий) і Віктор Комариницький, господар з Височька (одинка!)!! Всякі заходи в справі побільшення прибічної ради як письменні, так устні не віднесли досі ніякого успіху. Наслідком того ясно, чому в бюджеті нема ні сотика на українські ціли“.

„Неправдою є, немовби „з руской строни не было ініціятиви“. Ось наприклад філія „Просвіти“ в Турці вносила кілька разів подання в справі субвенції до установ самоврядування, але отримала всього 250 золотих, так що застановлялася над тим, чи таку „велику“ допомогу взагалі приймити? За те правдою є, що села Михновець, Лінє, Хащів та інші вставили були до громадських бюджетів позиції на читальні „Просвіти“ і „Народні Доми“, але Повітовий Виділ усі ці позиції заєдно скреслював! — Українська інтелігенція турчанського повіту не займається вправді громадськими справами як слід, але на господарку „байрату“ в Повітовій Раді не має і не може мати ніякого впливу“.

Сучасне становище кооперації на Радянській Україні.

I.

Робітнича споживча кооперація.

З української радянської преси ми знаємо, що не зважаючи на досить велику допомогу держави в останніх роках, кооперація на Радянській Україні розвивається кволо й має богато хиб; також її робота, особливо міської споживчої кооперації, є дуже дорога й лиха. Споживча кооперація, особливо в робітничих і міських районах, дуже зле обслуговує споживачів: скрізь є величезні постійні черги людей, склепи дуже зле забезпечені продуктами сільського господарства і мають дуже обмежений вибір товарів. Через це більшовикам ніяк не вдається обмежити приватну торговлю. Через корупцію „приватник“ весь час умудряється не тільки одержувати ріжного рода товари в достатній кількости, але часом навіть продає їх ліпшої якости й не дорожче, ніж кооперація.

На нашу думку, головна причина лиха полягає в тому, що більшовики зробили з кооперації, замісць добровільного обєднання заінтересованих, напів примусову бюрократичну установу. Цим і поясняються в першу чергу такі ненормальні явища, що понад 70 проц. цілої торговлі ярциною на Радянській Україні йде поза кооперацією. Також молоко й масло по містах постачають і продають приватні купці. Кооперативна торговля цими продуктами дуже мізерна, а тим часом на Радянській Україні цю справу провадить не лише споживча, але і сільсько-господарська кооперація. Через більшовицький бюрократизм у минулому році, як це ми довідуємося з „Комуніста“, ч. 176, були такі дивогляди, що „продовольчі крамниці робкоопів були головним джерелом постачання для всього міського транспорту, навіть для селян приміських сіл. Селяни купували хліб і годували ним худобу“. Правда, тут треба мати на увазі ще й те, що ці кооперативи дуже часто випікають такий хліб, що він справді скорше надається до їдження для худоби, ніж для людей.

Одначе, хоч і як викривили й покалічили більшовики велику ідею кооперації, одначе всеж таки вона, хоч і поволі, хоч з ріжними хибами, а таки розвивається. В ч. 182 „Комуніста“ ми знаходимо у статті М. Попова під заголовком „Капітальне будівництво споживчої кооперації на 1928-29 рік“ дуже цікавий фактичний матеріял про сучасне становище як робітничої, так і сільсько-господарської споживчої кооперації.

Попов зауважує, що споживча кооперація сама признає свою кепську роботу в справі забезпечення населення засобами поживи й промисловими товарами, одначе подає на своє оправдання такі два важні аргументи: перша — брак приміщень для торговлі й для збереження продуктів, які швидко псуються, й друге — недостатнє нагромадження капіталів, а через це великий брак коштів який не дає їй змоги як слід розвивати капітальне будівництво.

За 1926-27 рік оборот робітничої кооперації на Радянській Україні виносив 553 міліони карбованців; він збільшився супроти 1925-26 року на 27,5 проц. Сітка крамниць робітничої кооперації мала на 1. жовтня 1926 року 3464 одиниці; на 1. жовтня 1927 року вона мала вже 4660 одиниць, цебто зросла на 34,5 проц. З цього ми бачимо, що зростання сітки відбувалося швидшим темпом, ніж зростання обороту продажі товарів. Одначе „якість обслугування, — констатує М. Попов, — погіршується, або в кращому разі лишається стабільною на поганому рівні, але не поліпшується. Це єбуває тому, що останнім часом приватна торговля інтензивно згортається, а кооперація не має змоги через брак коштів і приміщень повнотою заступити приватника. Через це, не зважаючи на значне зростання кооперативної сітки, обслуговування споживачів не поліпшується й черги не зменшуються“.

Як побачимо далі з поданих у Попова цифр, робітничу кооперацію не можна обвинувачувати в тому, що вона мало вкладає коштів у капітальне будівництво. Навпаки, вона вкладає у капітальне будівництво стільки коштів, що навіть підкопує свою фінансову підставу й не забезпечує своєї торговельної роботи. А саме в 1926-27 році у капітальне будівництво, устаткування та інвентар робітнича кооперація вклала 3,6 міліонів карбованців, а в уділи, акції й інші нерухомі статті біляису 1,8 міл. карбованців, а всього вкладено в нерухомі статті 5,4 міліонів карбованців. Звичайно, ми не можемо з певністю сказати, чим пояснюється той факт, що не зважаючи на ці, як бачимо, зовсім не малі вклади в капітальне будівництво, якість праці робітничої кооперації не поліпшується, а погіршується. Ми можемо лише догадуватися, по анальогії з капітальним будівництвом в українській індустрії, що це будівництво коштує незвичайно дорого, а крім того є дуже низької якости.

В біжучому році уділових капіталів робітнича кооперація одержала лише 1,7 міліонів карбованців, як бачимо приріст дуже невеликий; решту витрат на капітальне будівництво в сумі 3,7 міліонів карбованців покрили зиски й оборотовий капітал, бо зисків не вистарчало. Як бачимо, становище витворилося зовсім не нормальне. Наслідком такої надмірної витрати вийшло те, що власні кошти робітничої кооперації, які на 1. жовтня 1926 року виносили 12,5 міл. карбованців або 15,8 проц. всіх оборотових коштів, зменшилися на 1. жовтня 1927 року до 11,3 міліонів карбованців або на 10,8 проц. всіх оборотових коштів. Ясно, що коли робітнича кооперація збільшує свої торговельні обороти на сотні міліонів карбованців, а рівночасно зменшує розмір власних коштів у торговельному обороті, то цим вона підриває всю свою фінансову базу й легко може опинитися в такому стані, що не зможе розвивати оборотів навіть у тих межах, в яких це можливо при теперішніх приміщеннях.

З огляду на таке погіршення стану робітничої кооперації контрольні цифри кооперативного будівництва на 1927-28 рік складано дуже обережно, так обережно, що вони, як висловлюється Попов „аж ніяк не задовольняють найпотрібніших запитів кооперативного будівництва“. В робітничій кооперації сітку крамниць мали поширити на 682 одиниці, вклавши в нове будівництво й переустаткування теперішньої сітки 2,6 міліонів карбованців. Перед тими, хто укладав контрольні цифри, стояла ділема: або далі інтензивно будувати і тим самим остаточно підірвати фінансовий стан кооперації, або ж будувати в міру фінансових можливостей, згори знаючи, що це будівництво ні в якому разі не зможе поліпшити обслуговування споживача. Вибрано останній варіянт.

Як ми бачили, споживча кооперація розпоряджає незвичайно малим власним капіталом, як уділовим, так і оборотовим; цей брак капіталу й гальмує все капітальне будівництво. Кооперація досі дуже мляво збирала уділові внески й мала завеликі видатки. Доперва в біжучому році вона взялася до діяльнішої праці в цьому напрямі, і справді, за 10 місяців біжучого року (27-28 р.) зібрано в робітничій кооперації уділових капіталів 5,5 міліонів карбованців проти 1,7 міліонів карбованців за 1926-27 рік. Од-

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

СОНЯШНИК.

Як хто не був на селі, на нашому українському, і не бачив живого соняшника в українському огороді близь хати, то хай піде до українського театру, а там напевно побачить його на театральній задній декорації, що представляє українське село. (В тому лиш біда, що тепер наші театри дуже скупі на народні побутові вистави). Соняшник то атрибут українського села, без якого українського огороду не можна собі уявити.

Про соняшник кажуть старі люди, що він відганяє від хати ріжні недуги особливо діточі. Я вважаю соняшник за українську національну ростину. Він має навіть стільки схожости з українським народом, що дається кому-небудь лускати і витискати із себе олій.

Соняшник має таку прикмету, що все звертається своїм широким сонцеобразним лицем до сонця. З того я міркую, що він має свій розум, свою душу, а з того, про що нижче скажу, кмітую собі, що либонь правдиве є твердження природників, що душа не є лише привілеєм людини, але кожна тварина з царства звірів, ростин і каменюк має свою душу і свій розум.

Та чогож я розписався про соняшник, коли я неприродник? Ті рефлексії викликала в мене стріча — цілком припадкова — з одним моїм давним знайомим добродієм. Познайомився я з ним давненько перед війною. Тоді він фасіонував себе безкомпромісовим соціял-демократом. Опісля я його втратив з очей, але чував і читав про нього багато. Отож він у часі світової війни ходив усе слідити Січових Стрільців. Опісля був між Петлюрівцями, опісля при Петрушевичу, опісля відбув перелет через океан на... кораблі (тоді ще не було спорту перелету на літаку), пропагував Скоропадщину і т. д. і т. д. аж згодом дуже спобожнів і попав між крайніх архікатолицьких клерикалів. Значиться, перемандрував від одного бігуна до другого.

Коли я стрінув його, ми розговорились як старі знайомі.

Я не маю ні крихітки політичного хисту. Не надумуючись інколи хляпну щось таке, що краще булоб замовчати, бо то азбука політична. Та ще, як хто з моїх людей є при мені, тай мене впору за полу сіпне, або під столом на нагніток наступить, то я зараз схаменуся і вірву на слові. — Колиж при мені нема нікого з моїх опікунів, тоді говорю так отверто, що найслабший політик вважає це за невибачливий політичний гріх. Опісля я сам зміркую, що зле я зробив, вихопився з чим, але то все буває запізно.

Так було і при тій стрічі з моїм давнім знайомим. Говорили ми про це та те, аж я не втерпів і спитав просто: Поясніть мені, добродію, чому і для чого ви переходили такі політичні метаморфози та перескакували в противлежности? Чи у вас політичні переконання так швидко перемінюються?

Мій знайомий поглянув на мене з такою поблажливістю, як астроном на дітвака, котрий не може зрозуміти, чому земля обертається довкола сонця, а не навпаки.

—Ви це метаморфозою називаєте? Ні, добродію, це лише зрозуміла, до обставин пристосована орієнтація або як її глумливо хоч безпідставно називають „смена вех.“

Такою відповідю він мене роззтрощив. Я не знав, що на це сказати, а він побачивши свою побіду наді мною — говорив далі так:

— Ви повинні знати, що ми занадто відстали від природи і повинні, щоб наше істнування забезпечити, наблизитись щораз більше до неї. Возьмім такий простий собі повновидий хлопський соняшник, наш український соняшник. Може завважали, що він усе звертається до сонця, політично сказавши: орієнтується на сонце. І людина так повинна робити, якщо хоче жити...

— Ви певно думаєте про соняшні купелі? — кажу я, — але лікарі кажуть, що з тим треба поступати обережно, щоб часом не дістати соняшного удару...

— Ви берете мої слова надто буквально. Поперед усього від соняшного удару можна забезпечити себе крисатим капелюхом. Ви може бачили, що німці своїм коням капелюхи на голову закладають? А возьмім такий ширококрисий кардинальський капелюх..., що на це скажете? Ручу вам, що жаден кардинал соняшного удару не дістане, хоч в Римі сонце більше парить як у нас. А хібаж мені не вільно такого кардинальського, скажім, капелюха вживати? Чи то лиш привілей жінок червоні капелюхи носити? Але не в тім діло... Бачите, я не мав на думці небесного сонця лиш таке таки земське сонічко. Воно оживляє нас, кріпить, запевняє панування над другими, одним словом воно животворне і...

Я перебив:

— Я, вибачте, в астрономії не дуже то певний. Знаю, що є у всесвіті ще більші сонця від нашого, але я його не бачив, бо взагалі до телескопу не наближався...

— Відай, що ми до завтра не порозуміємося... Не про те сонце всесвіту я говорю, лише виразно я сказав про сонце земне, а від нього соняшного удару ніхто ще не дістав і не дістане...

— Деж воно і як воно називається?

— Ах! ви недотепні! Воно називається долар.

— Та як? Цей забруднений, витертий, подовгастий папірець з вирунками ріжних Лінкольнів, то сонце? Чудасія!

— Ні, він лише представником того круглешького, блискучого золотого доляра...

— Я його ніколи в життї не бачив і не знаю, чи він взагалі істнує.

— Ви багато дечого не бачили, а мусите повірити, що воно є. Але послухайте далі. Я в це долярове

...ше самого уділового капіталу на капітальне будівництво далеко не вистарчає. Кооперація мусіла би мати ще нормальний зиск, а справа з зиском стоїть дуже зле. В 1926-27 роках робітнича кооперація дістала 3.516 тисяч карбованців зиску, що становить 0,64 проц. її обороту. Наркомторг України дозволяє кооперації мати зиску не більше, як 1,5 проц. оборотів. Доперва в липні біжучого року, після відповідних заходів Вукоспілки, Українська Економічна Нарада ухвалила, що кооперація може мати зиску більше, ніж 1,5 проц. від оборотів, з одначе умовою, що вона мусить додержуватися середніх націнок. Цей дозвіл може дасть змогу кооперації одержати більші зиски, ніж досі, і цим спонука дасть їй можливість повести швидшим темпом капітальне будівництво.

Контрольні цифри на 1928-29 рік передбачають таке капітальне будівництво: по робкоопах членам Вукоспілки ...000 карбованців, а членам райоспілок — на 1.508.000 карбованців. ...ми будівництва входить по робітничій кооперації на 5 міліонів карбованців будови пекарень хліба й їдалень, і ...900.000 карбов. на крамниці, склади ...одників.

Інакше звідкіля робітнича кооперація візьме гроші на це будівництво? План передбачує збільшення оборотів робітничої споживчої кооперації з 553 міліонів карбованців у 1926-27 році до 930 міліонів карбованців в 1928-29 році. Одначе не знати, чи вдасться осягнути такий оборот, і який зиск матиме від нього робітнича кооперація. Коли ми візьмемо на увагу незвичайну напруженість державного і місцевого бюджетів України, то треба гадати, що кооперація з цих бюджетів не одержить тих коштів, які передбачують контрольні цифри. А ці цифри передбачають одержання для кооперації з державного бюджету 3 міл. 372.000, а з місцевого бюджету 1.850.000 карбованців. Так само і передбачене асигнування на ціли робітничої кооперації від місцевої промисловости в сумі 276.000 карбованців є цілком ілюзоричним.

З цього ми бачимо, що робітнича кооперація на Україні ніяк не може в будучому році числити на якийнебудь більший розвиток. А з цього виходить, що коли досі вона дуже зле забезпечувала своїх членів, то в найблизшому будучому справа не може поліпшитися, а хіба тільки погіршиться. В дальшій статті ми подамо дані про сучасний стан сільськогосподарської споживчої кооперації на Рад. Україні.

З життя українців за океаном.

„Рідна Школа“ в Філядельфії.

Дня 5. серпня ц. р. відбувся в Філядельфії пікнік „Рідної Школи“, який удалив шкільний комітет. Це товариське свято показало ще раз наглядно, що справа рідного шкільництва в Філядельфії має за собою загальну піддержку громадянства.

На заклик комітету української школи українське громадянство Філядельфії прийшло масово на пікнік. Біля тисячки старших громадян, молоді й дітвори провело при чудовій погоді кілька годин на веселій товариській розваді. Комітетові, учителі, представники і члени ріжних тутешніх громад взяли на себе радо і безкорисно працю для її готівки і виконання програми пікніку. Приємно було дивитись, як складно працювали рука об руку на своїх місцях для одної справи громадяни з усіх околиць нашого міста, з Норту і Савту, з Найставну і околиць 23-тьої улиці, з Манаюнку і т. д.

В діточих січових вправах, що відбулись на пікніку, взяли теж участь діти з усіх частин Філядельфії. Коли вивчення тих вправ удалось, не зважаючи на невідповідну літню пору, то велика заслуга в цьому батьків тих дітей, що посилали їх на проби з далеких околиць, платили декілька разів тижнево дорогу, а деякі навіть самі привозили свої і сусідські діти та забирали назад до дому щоби уможливити спільний виступ.

Побіч першого шкільного концерту з червня цього року, це був другий випадок, що наша дітвора з ріжних закутин міста виступала як одна громада. Колиб „Рідна Школа“ зробила тільки те одно, щоб такими спільними виступами розбудила в молодих філядельфійських українців з ріжних околиць почуття приналежности до одної української громади і одної української народности то вже тим вона зробилаб велику роботу.

Пікнік привіс теж значний матеріяльний успіх, даючи 140·17 дол. чистого доходу. Відповідно до призначення, четвертина доходу 35·00 дол.) піде на будову Дому Українських Інвалідів у Львові, а решта (105·17 дол.) на фонд „Рідної Школи“ в Філядельфії. На цьому фонді стоїть уже сума 22·35 дол., яка залишилась із збірки на шкільнім концерті з червня. Всього фонд нашої „Рідної Школи“ виносить тепер 127·52 дол.

Тим чином створено вже початок фонду, що має дати підставу пляновій організації української школи в Філядельфії. Завданням громадянства буде доповнити фонд своїми жертвами, щоб забезпечити виконання шкільної програми, яка повинна увійти в життя в найближчім шкільнім році.

Українська молодь кожного віку мусить дістати свою рідну освіту. Мусимо обхопити українською школою тисячі нашого молодого покоління в нашій громаді. Для дітвори мусимо дати українську початкову школу, для підростків і старшої молоді відповідні курси. Це саме найперше наше завдання. Це власне, найближча справа кожного українського громадянина. **С.**

Українська Господарська Академ'я в Подєбрадах.

ЇЇ ІСТОРІЯ І РОЗВИТОК.

Скоро кінчаться вакації для нашої академічної молоді і наша молодь попрямує знов до своїх шкіл, щоби там здобути знання для корисної роботи між своїм народом, і, розуміється, добути при тім хліба для себе.

Одна частина тої молоді піде все ще утертим шляхом на університет до Львова і Кракова і годі її за те після наших невдалих змагань за власний університет осуджувати. Друга частина нашої молоді старатися буде всякими способами дістатись для студій за Збруч, а третя на Захід.

Ось для цеї третьої, що прямує за світлом і культурою на захід, посвячую цих кілька слів:

Був я перед кількома місяцями в Подєбрадах і приглянувся цій українській господарській академії. Заснована вона в травні 1922 р. на основі ухвали міністерства хліборобства чехословацької республіки. Є вона приватною високою школою з високо-шкільною організацією в справах адміністрування школою, форми викладів та переведення іспитів. Вона є національною високою фаховою школою, що ставить своїм завданням підготовити для України вчених агрономів, лісників, економістів, кооператорів, статистиків, меліораторів, гідротехніків та технологів. Відповідно до того завдання академія поділяється на три факультети: 1) агр. лісовим з відділами: а) агрономічним, та б) лісовим; 2) економічно-кооперативний з відділами: а) економічним, б) кооперативним і в) статистичним, та 3) інженірний з відділами: а) гідротехнічним, б) межовим (не відкритий) та в) хеміко-технольогічним. Економічний відділ економічного кооперативного факультету в свою чергу поділяється на підвідділи: банковий, консулський, місцевого самоврядування та промисловий.

Ініціятива заснування української високої господарської школи на еміграції належить Українському Господарському Комітетові в Празі. 17. січня 1922 р. Загальні збори згаданого Комітету вибрали спеціяльну організаційну комісію, на яку вложено такі завдання: а) подбати про допомогу українським вченим і культурним силам на Україні; б) подбати про врятування українських вчених та культурних сил на еміграції шляхом використання їх для культурно-просвітньої праці і підготовки української молоді на вчених спеціялістів у господарських та технічних галузях. Ця комісія навязала листовні взаємини з Управою Всеукраїнської Спілки Сільсько-господарських Техніків, що під цей час перебувала на еміграції у Польщі. Учені сили, що купчилися біля цієї Спілки енергійно прийшли з допомогу комісії й зпочатку виробили та надіслали проєкти програму для школи, а потім частина їх за кілька місяців, коли справа з заснуванням академії стала на реальний ґрунт, прибула до Чехословаччини і взялася за організацію нової школи, як її професура. З її осередку вийшла перша Президія Академії (ректор проф. І. Шовгенів, проректор проф. В. Іваницький та секретар професорської ради проф. Шереметинський) та декани агрономічно-лісового і інженірного факультетів. 28. квітня 1922 р. відбулася перша Професорська Рада Академії. З цього дня почала академія своє існування, хоч формально статут академії затверджений дише 16. травня того ж року. Місцем осідку академії було обрано м. Подєбради, де тепер і вона перебуває. Перший будет її був дуже скромний — 70 тисяч корон ч. місячно. Треба було вложити багато сил, енергії і винахідливости, щоби з такими коштами зорганізувати всі три фахово мало звязані між собою факультети, влаштувати необхідні лабораторії, кабінети, бібліотеку і т. п. Але з одного боку доброзичливе відношення чинників уряду ЧСР, що виявилося між іншим і в поступовому збільшуванні бюджету академії (який в 1927—28 р. шкільному був доведений до 220 тис. місячно без стипендій) а з другого боку енергія та відданість своїй школі з боку професури та студентства допомогли академії перебороти всі трудноші й стати предметом уваги тих, хто ближче запізнамився з її установами та працею. Про це свідчить цілий ряд обєктивних даних, як напр.: а) дуже прихильні статті в українській та чужомовній пресі; б) надання наукової стипендії Рокфелерівського фонду одному з професорів академії, яку дістав по вибору Професорської Ради Академії проф. В. Тимошенко; в) ряд відзначень одержаних академією, а саме: 1) почесний диплом міністерства хліборобства ЧСР за шкільні експонати на виставці в Празі 1924 р.; 2) похвальний диплом хліборобської єдности в ЧСР за експонати з лісівництва 1924 р.; 3) диплом відзначення Чехословацької хліборобської ради за праці студентів на господарській виставці в Празі 1925 р.; 4) диплом Центрального Союзу Бджолярів за виставлені шкільні прилади на виставі у Шлезькій Остраві 1924 р.; 5) велика державна бронзова медаль за експонати на господарській виставці в Празі 1926 р. й інші.

(Докінчення буде.)

Д-р Теофіль Окуневський.

Сокільство поляглим.

УКРАЇНСЬКЕ СОКІЛЬСЬКЕ СВЯТО В СТАНИСЛАВОВІ.

Розвій і сокільський рух у Станиславові та його повіті тісно звязаний з назвисками таких Соколів, як інж. І. Мирон, д-р В. Янович, Генрих і Осип Будиновські, інж. Дутка В. та інші.

Перше сокільське гніздо в Станиславові заложено вже в 1902 р., а вже в 1905 р. воно занялося створенням власної сокільні, що йому вповні вдалося. По війні завдяки ініціятиві голови В. Дутки перебудовано рухівню на репрезентаційну салю, добудовано рухівню, на сокільській площі станув дім Рідної Школи і крім того лишився все ще догідний майдан під вправи. І треба піднести, що це саме та позитивна сторінка нашого сокільства, якого не мав січовий рух. Щойно від двох літ, опоравшися з відбудовою домівки, взялися станиславівці за організаційну працю в повіті. І хоча деякі дідичі грозили словами: „Ви мені з Соколом на село не пхайтеся!“ то все таки пішов здоровий сокільський рух в повіті. Бож годі було довше терпіти роботу сумної памяти Голуба, що похоронив там дутові товариства.

Про сокільську роботу в повіті найкраще свідчить минула неділя, день 9. вересня ц. р. Того дня виконувало Сокільство в Станиславові приказ Сокола-Батька і вшанувало память Поляглих Героїв, одначе не на те, щоби посумувати, але щоби зачерпнути в збірному виступі і провірці своєї сили — віри до дальшої праці для вітчини.

Під вечір ми в Станиславові. В сокільській домівці незвичайний рух. Одні підготовляють перекуску, другі самаві окраси ми, треті викінчують площу, а четверті приглядаються, як ті всі роблять. Як мало між тими, що працюють, інтелігенції. Майже всі міщани й ремісича молодь. Ані одної академічної шапочки... Увихається неструджений інж. Дутка, побратими Рубачевський, Ліпшиневський і Тріль з провідниками і провідницями.

А на другий день Свято. Вимріяна погода. Год. від 9-ої Соколи вже на місці. Є гурт Станиславів, Бельведер, Княгинин-Гірка, Угринів, Отинія в одностроях під проводом все митного добр. Ковалевського, є Бауль, Стриганці, Загвіздє, Галузія, Усте Зелене, Радча, Верхня з Калущини, є й відпоручники з Калуша і Печеніжина.

Готуються до Богослуження. На прапорово уквічену площу перша входить дітвора „Рідної Школи“, а потім пластові курінї, які зробили на мене найкраще враження своєю поставою і карністю. По них входять сокільські гнізда і стають лавами в силі 457 осіб.

Почесний чотирокутник держить Пласт і Сокіл-Отинія. Накопчилися саме хищать золотом у ранішньому сонці. Участь у молитві бере і корпорація Чорноморція, яка силається з нагоди свойого зїзду по одному відпоручникові з Данцігу, Познаня, Кракова і Львова. Богослуження править о. Захопів Дм. Стех. У чотирокутнику стає громадянство, міщани, ремісники, селяни. Грає церковні пісні залізнича музика. Настрій поважний, празничний. Якась гордість вступає в серце. Ми раді — маємо за кого молитися! Бо не тільки за тих, що віддали життя ...

сонце твердо вірю і на нього до смерти орієнтуватися буду.

— Цеж виходить на... рептильку...

— Помиляєтеся. Рептилі бувають сліпі, а я добре виджу. Та щоб не було між нами баламуцтва, то я вам виясню справу на підставі астрономії, а побачите, що справа не така страшна, як вам здається. Я вам казав, що людина повинна наблизитися до природи, значиться, природу наслідувати. Возьмім соняшник. Він, як, я вже згадував, орієнтується на сонце. Певно ви чули дещо про зодіяк?...

— Так, я чув і читав у календарях, що наше сонце мандрує увесь рік по зодіяку, а зодіяк має ріжні стації, які називаються знаками: От візьмім: стрільця, рака, панни і всяку іншу потвору...

— От ми й на дорозі до порозуміння. Так само, як сонце небесне має свій зодіяк зі знаками ріжної потвори, так само і моє сонце доларове має свій зодіяк з своїми ...зними знаками...

— Не вжеж? Себ-то які?

— Підождіть, зараз. В календарях пишеться, що як сонце вступить у знак барана, то значиться весна, у знакові рака зачинається літо; осінь зачинається в знаку ваги. Бачите, як воно все природне. В осені люди мають найбільше до роботи з вагою, бо продають молоде збіжжа, а тепер уже на кірці ніхто не рахує. Ну і т. д. Зодіяк ...го сонця інший. Він чисто політичний. Отож є знак II і III інтернаціоналу, знак польського орла, ...іншого Льва, петлюрівського тризуба без Галіції і Льодомерії, всеукраїнського тризуба, червоні зірки, Петрушевича, Скоропадського, папського хреста і т. д. і т. д. Моє сонце було вже в знаку II інтернаціоналу, тоді, як ми познайомились, опісля як я вступав слідами Січових Стрільців, воно було в знаку всеукраїнського тризуба, опісля перейшло знову в знак Петрушевича, опісля в знак Скоропадського і т. д.

— А тепер в якім знаку воно?

— Тепер як раз воно, себто моє доларове сонце в знаку папського хреста...

— А який дальший порядок цих знаків у вашому зодіяку?

— Цього сказати вам не можу, бо мій політичний зодіяк ще науково не розроблений і не впорядкований. Може бути, що колись прийде ще раз моє сонце в знак всеукраїнського тризуба, то і моя орієнтація туди. Хай собі зрештою бере який хоче знак зодіяку, без огляду на валюту, бо як там не буде мого сонця, то й мене там нема...

Я був дуже тим виясненням врадований, бо мав наглядний доказ, що 1) не лише душа людини може по смерти перейти в іншу тварину, але й навпаки з іншої тварини напр. з осла, малпи, свині (вибачте за слово), або соняшника може перейти в людину; 2) соняшник є чисто-національною українською ростиною; 3) що як раз душа тої національно-української ростини переходить у тіло тих українців, що все на валютове сонце орієнтуються...

дучість нації! Папахада і „Отче наш" на Полигахх потрясають душею.

З проповідю виступив о. посол Гануцевський і хоча приготований говорити до громадянства, говорить до Сокільства, бо його більше. Громадянства з самого міста Станиславова було взагалі дуже мало, а вже таки нікого не бачили ми зпоміж учителів і молоді української державної гімназії. Чому, не знаємо.

По короткій проповіди музика заграла „Боже великий єдиний" і на тому конець рамінної частини.

Після того йдуть проби вправ. За той час довідуюся багато цінних річей. А всі пречисто говорять про те, що вшехпольський дух дальше панує в районі станиславівського воєвідства. Не пишу про це, аби не наражувати газети на конфіскату. Зазначу тільки, що це Свято мало до побороння неймовірні лейцве перешкоди.

Пополудні частина зачинається пів години пізніше, хоча все готове, бо ждуть на громадянство. Залежить нам на тому, щоб воно побачило сокільську працю і з більшою надією дивилося в будуччину. Збирається воно нарешті в силі якої 1000 осіб. Стають Соколи четами до привіту. Вже давно-давно бачив Станиславів свою зорганізовану силу. Зразковий порядок на площі і серед публики — це заслуга пластунів. Золотом блестять відзнаки на сокільських шапках, бавлять око вишивані одяги Сокілок. Миколіть самі простуєте згорблені плечі, гордо підносите голову.

Отвирає Свято голова побр. інж. Дутка. Вказує, що пошана Полигах, виконання приказу „Сокола-Батька" і сокільський послух були точкою нинішнього Свята і цей послух для приказу — це основа, на якій сокільство серед нації має працювати. По ньому в кількох словах передає привіт відпоручник Сокола-Батька і йде перегляд відділів, що радісні своїм Святом, з погідним лицем, оком повним надії і віри переходить попри Старшину станиславівського Сокола і відпоручниками Сокола-Батька. А між старшиною бачу і д-ра Грушкевича, якому приходиться працювати в Сокільстві вже 34 роки! Все ще нема молодших наступників... Публика захоплена поставою відділів.

Рівним і певним кроком виходить 170 руховиків до вправ вільноруч. Стають. Па де приказ побратима Тріли „до вправ розступись!" і шумом гірського потока заливають руховики цілу площу. Пострілом, якого гомін понісся на вулиці, лопнуло 340 рамен до основної постави. Йдуть знані нам ньєсвіжам вправи вільноруч до краєвого здвигу в 1929 р. у Львові. Виконують добре при добрій музиці. Відходять, а на них сипляться цвіти від пластунок і міщанок. Стрінуло їх перше признання за добровільну гарність.

Маленьким цвітом розсипається на площі 80 руховичок і з принадою виконують свої вправи. Оплескам нема кінця.

Оригінально входить 40 вибраних руховиків Сокола Станиславів, Бельведер, Княгиня-Гірка й Угринів до чарівних веж. По будові такемо відходить, це новість у нас. І ми в Станиславові могли чогось научитися. По них вправи хоругвами Сокілок із сокільських гнізд Станиславівщини, а відтак вправи на приладах. Як на перший раз, вправи вийшли вдоволяюче. Потім 27 руховиків і 17 руховичок будували вежі. Руховики на високих драбинах і конї, перед ними руховички на стільчиках і сволїлі. Ш..ть прегарна. Могли би сміло виступит... ними й у Львові. Під сумерк захо... сонця виходять Соколи до вправ с... ...ми. Йдуть в колесо, сходяться в си... ...рест і розступаються до вправ. Ро... удар електризують нас. Відходять ... ...ми з піснею „Соколи Соколи" і тим кінчать Свято. Бездоганне ведення свята — це заслуга провідників і провідниць, як рівнож начальників гнізд, що стали на висоті свойого завдання. Станиславівське громадянство з вдоволенням розходилося домів. Станиславівські Соколи можуть бути вповні вдоволені тим своїм виступом, бо показали громадянству наглядно, що Сокільство — це дуже важна ділянка нашого культурного життя, важніща безперечно від аматорських гуртків чи навіть оперетки, бо всі українці мусять памятати на клич: „Кріпи свої сили рухом, бо як ти слабий, то світ скрутить тобі карк!"

Небавком покінчаться цьогорічні сокільські свята. А щоб і читач знав, які ще будуть, подаємо: На могили УСС у Семиківцях над Стрипою злетиться сокільство Підгаєччини дня 16. вересня. Цьогож дня провірює с... сокільські й лугові сили під проводом С...а у Вигнанці Чортківщина в самому місті Чорткові. Рівночасно гнізда Львова мають свій сокільський день на площі Сокола-Батька. Стрийщина повище 23. п. м. на окружний здвиг до Стрия, а Бойківщина від Хітари по Корчин і Камінку лійде з верхів у Сколе на повітове сокільське свято. Закінчить цьогорічну провірку сокільських сил дня 30. п. м. Любачівщина і Равщина своїми сокільськими здвигами.

Ще про Черче.

(Лист до Редакції.)

Як один зпоміж соток осіб, які користувалися в цьому сезоні мінеральними купелями в Черчі і досвідчили на собі благодатного впливу борозини й сірки, осміляюся просити Хвальну Редакцію помістити у Вашому щоденнику моїх кілька уваг.

Що Черче має всі дані стати европейським лічничим місцем, не підпадає найменшому сумнівові. Борозинна ... є там дуже багата, а якість і сила тамошньої борозини є на основі лікарських та інжинірських оречень далеко вища, ніж приміром в Криниці! Що Черче може сміло конкурувати з цілою серією таких лічничих місцевостей, як Трускавець, Любінь, Пішани й інші, про це писали вже в „Ділі" д-р Т. Е. Бурачинський і ред. Ф. Федорців. Світлу будуччину ворожать Черчу не лиш земельні його богатства, але також догідна комунікація до нього, гарне його положення, недостача в ньому спекулюючих на зиски осібняків, незвичайна дешевість споживчих артикулів і т. д.

Одначе справа в тому, аби Черче по вічні часи остало власністю українського народу, значить: аби його не визискали інші нації, подібно, як наші лічничі, промислові і відпочинкові села (крім Підлютого і Зелемянки). І саме цій небезпеці мусить український загал чим скорше запобігти! Суспільність, бажаючи користати з Черча чи то як лічничого чи то як відпочинкового місця, відносить до нього щораз-то більші вимоги, яких пятичленна льокальна спілка навіть під проводом таких енергійних одиниць, як управитель школи Д. Бігус і громадський начальник В. Глядун, ніяким способом задоволити не зможе. Черче мусить дістати величавий парк побіч купелевого заведення, мусить схопити всі лічничі води в джерела й рури, мусить поставити пансіонати і завести в громаді електричне освітлення — а ці кольосальні видатки повинна покрити українська суспільність, оскільки щиро бажає вдержати долю й розвиток Черча у своїх руках, а не схоче все те легкодушно передати чужинцям.

На мою думку Українське Лікарське Товариство повинно безпроволочно занятися справою „европеізації" Черча і негайно скликати у Львові в цій справі анкету, заснувати спеціяльну кооперативу (хочби під фірмою „Черчанський Скарб"), приєднати для неї кількасот членів зі 100-доляровими уділами і припильнувати скорого й солідного здійснення щойно начеркнених завдань. Я певний що цим способом зберуться фонди, коштом яких Черче стане на належній йому висоті. Тим самим врятується ця місцевість перед наступом противника і буде по всі часи в наш... ...уках.

Д-р М. Кондрат.

Голий факт.

З ма... ...льо... ук... ...ського шкільництва.

Минулого тижня заістнував новий болючий факт в ділянці мартирольогії українського шкільництва, факт, про який годі мовчати. Описую тільки саму подію, здержуючись від усяких коментарів, аби не дати притоки до інтервенції пресовому цензорові й аби про це прочитали всі читачі „Діла".

Село Юрків а в Товмаччині село не величке, школи в ньому нема. І ось громада своїми коштами побудувала свою „Рідну Школу". Бо Юрківка — громада свідома. При виборах до сойму голосувала в 100% (якаж у нас рідкість!) і всі голоси віддала на листу ч. 18.

На домагання юрківчан вислала шкільна рада в Товмачі комісію, щоб оглянула новозбудовану школу в Юрківці. Начальник громади, який є рівночасно і головою кружка „Рідної Школи", п. Онуфрій Гудима зібрав поважних громадян з села в день оглядин біля новопоставленої школи. Селяни зібрали між собою на кошти оглядин 50 зол. і тішились заздалегідь, що комісія, оглянувши будинок, признає його гідним до навчання та з новим роком пічнеться шкільна наука для їх дітвори. Новий дім широкий, шкільні салі ясні, помешкання для учителя вигідні. Юрківчани хотіли просто похвалитись таким високим своїм здобутком у маленькій Юрківці.

Абе почули перший запит, запит інспектора: „Нащо вам української школи"? А потім інжинір зміряв височину будинку і вікон та ствердив урядово, що бракує ще 50 цм. до 3 і пів метрану — і вікна за вузькі. Лікар (їх було трьох) запитав опісля, чия нарцеле напроти у віддалі 50 м. — Селянська — кажуть йому. — Чому ви не вибрали іншої площі під будову? Поставить хтось селянин хату напроти і школа втратить світло.

І комісія рішила, що будинок не годиться під школу, бо, мовляв, він за низький, а вікна за вузькі. До того школа втратить світло, коли хтось побудується напроти... — Таке письмо прийде від шкільної ради в Товмача — сказав інспектор і з тим подієія за винагородою селянської зеровзвиції в сумі 50 зол. віїхала.

Ось вам голий факт, що відбився глухим болем у душах всіх без вийнятку юрківчан. Хто бачив державні школи по наших селах, школи більше подібні до стаєн, школи з повибиваними шибами, яких вікна позатикані соломою і сіном, в яких нема підлог, при яких нема виходків, школи низькі, темні, брудні, — той зрозуміє разом з нами весь безмір болю наших юрківчан.

Агатон Добрянський.

По широкому світі.

Здоровля папи римського значно погіршало. Лікарі ствердили новий припадок під впливом артеріо-склерози.

Посли з альпейських країв у віденському парляменті погрожують сецесією соціял.-демократичному австрійському урядові.

Пріно де Рівера святкував грімкими демонстраціями в Мадриді та на провінції 5-ліття своєї диктатури.

Венізельос має намір виїхати до Італії на лікування і при цій нагоді зустрітись з Муссоліним у політичних справах.

Дня 9-го п. м. у місті Мо святкували 14-літні роковини французької перемоги над Марною. На свято приїхав військ. міністер Пенлеве з промовою.

Перед виборами до Каси Хорих.

Пригадка.

В недалекім часі мають відбутися вибори до Каси Хорих м. Львова. Право вибору матимуть лише ті обезпечені, що занесені до списків виборців. Списки ці виставлені в льокалю Каси Хорих при вул. Браєрівській ч. 8, І. поверх, причім ствердженo, що багато українських виборців або зовсім не внесено до списків, або внесено під зміненими назвищами.

З огляду на те кожний обезпечений а також кожний працедавець зобовязані перевірити, чи внесено їх у списки та чи внесено правильно.

На випадок ствердження, що обезпеченого у списки не внесено, або внесено неправильно, належить для справлення помилки подати до дня 16. вересня п. р. год. 8. вечером на імя Заряду Каси Хорих рекламацію.

...ЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ.

Залізниця крізь Сагару.

Альжир, серпень.

Дивно непривітний устав сьогодні дідусь день понад альжирським побережжям. Нервовим рухом скинув зі себе пухнате покривало ночі, що йому старому не дало у волю виспатися. Потім простягнув себе раз-два-три рази, а від цього простягання земля заскрипіла у своїх основах і шибки бренькнули у вікнах, і став розчісувати темні кучері дерев горячим вітром пустині.

Цікавий це вітрище. Дужий він і страх прудкий, у мить покриє ціле тіло великими краплями поту, але дивно... А потім приходить утома.

Вже у полудне термометер показував 37° у тіни, а після обіду спека ще збільшилася. Понад морем повисла мряка, мов брудна, довгувата хмаринка.

Під вечір утікаю з кімнати у місто. Але всюди зустрічають мене невзічливо насуплені брови вітру. Отже втікаю над море, у пристань.

Тут рух великий. Саме причалив грецький корабель „Темістоклес" і висипав на воду цілу жменю човнів із білими, поважними постатями. Це вертають прочани з Мекки. Ліниво плюскає вода від удару весел і гамором обзивається беріг, де ждуть нових „гаджі" їх свояки і знайомі.

Тремтить земля біля мене, від тягару кількох ущерть виповнених подорожніми автобусів, що із далеких оаз півдня аж на край моря привезли зі собою щось із великої меляхолії пустині. Стоять тепер тихо і дивляться на мене своїми блідувато-синіми, запорошеними очима, а вітер видуває білі шати людей, мов полотна вітрил.

Шукаю собі тінистої лавочки серед прибережнього скверу і приміщуюся вигідно поруч зі старшим уже панком, у кольоніяльному шоломі на голові, що пальцями крутить грубезну папіроску, а потім запалює її спокійно і без поспіху.

— „Альжирська Депеша", „Ехо" — несеться воздухом. Це появилися вечірні видання щоденників. Ось уже малий, смуглявий хлопчик тикає мені задрукований клаптик паперу у руки.

— „Французький парлямент рішив відкрити постійне бюро трансагарійської залізниці, якого завданням буде перестудіювати все питання так з технічного як і економічного боку; затвердив теж бюджет цього бюра у сумі міліонів х..." — читаю зараз на першій сторінці.

Значить, французи не залишили свого заміру получити північ Африки з Томбукту і рікою Нігром?... Значить, не вдоволили її автомобільні звязки. Конче хочеться цілком змазати з лиця Африки цю велику, жовту, безлюдну пляму, що розділяє, замісць обеднувати богаті французькі кольонії... — думаю соб ізацікавлений.

— Аа... ви цікавитесь цим питанням, — обзивається нараз мій сусід із лавочки, привітно всміхаючись і показуючи пальцем на газету, — це дуже складне питання, докидає по хвилині, — і навряд, чи панове з париських міністерських фотелів догадаються у чому діло і як до нього братися... — Мала злобна усьмішка танцює в одному куточку його уст, але у решті щезає, щоби зробити місце папіросці.

— Так, це складне питання, — підхоплюю, — даруйте, я не дуже знайомий з питанням, але берім економічний бік справи, чи така величезна витрата коштів, — уявляю собі, що це будуть астрономічні цифри! — повернеться хоч частинно? — Берім хоч би спроби завести управу бавовни у Судан і французьке Конго. Вони не зовсім увінчалися успіхом, правда? — Або питання робучих рук, які, скажім, можна би транспортувати залізницею не такі то вони дуже численні над Нігром, наслідком пошесті африканської сплячки... Хутко вони тонуть, мов сніг на сонци, від контакту з европейською цивілізацією, особливо від примусу праці. Навряд, чи деведеться рахувати на цей експорт. Так щож думає Франція транспортувати залізницею почерез Сагару?

— О, не самими тільки неграми і бавовною славиться край від проливу гвінейського до Томбукту і озера Чад, — несупокійно заскакала папіроска в зубах мого співбесідника. — Не треба чекати безпосередніх прибутків із цього підприємства, як у всякій розумній кольоніяльній політиці. C'est un placement à long terme, à très long terme*).

— Але вашим питанням цікавляться, додає він згодом, і по моїм відомостям уже відправлено з доручення п. Борд (це генеральний губернатор Альжирії) торговельну місію крізь Сагару, що експериментальним порядком має вивчити питання попиту і подачі, продаючи наші продукти впродовж ріки Нігру і над озером Чад.

— Цікавий експеримент — підтримую цікаву розмову.

*) Це льокати капіталу на довгий речинець, на дуже довгий.

Ріжні вісти.

КАНЦЛЕР МІЛЕР ПРО РОЗЗБРОЄННЯ.

Канцлер Мілер в інтерню з журналістами сказав, що він згідний з мін. Штреземаном щодо закорд. політики, а в справі роззброєння є згідні всі німці. Праці Ліґи Націй повинні йти в тім напрямі, щоби за роззброєнням Німеччини роззброїлися й інші народи. Нова війна неможлива хочби тому, що ніякий нарід не згодиться видати величезні гроші на неї.

ВАЛЬДЕМАРАС ВИХАВ ДО ІТАЛІЇ.

Ризьке „Сеґодня" подає з Ковна, що Вальдемарас після довшої розмови з канцл. Мілером рішився кинути Женеву й виїхав до Італії, де побуде кілька місяців. Литовська делеґація осталася в Женеві під проводом Сідзікавскаса.

САМОВРЯДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

Прем. Бартель конферував із віцемін. внутр. справ Ярошинським у справі самоврядного законодавства. Догадуються, що в звязи з конференцією уряд задумує тепер управильнити справу самоврядного законодавства.

„ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СПІВЖИТТЯ".

Волинський воєвода Юзефський на зїзді послів 1-ки з Волини в промові говорив на тему польсько-українського співжиття. М. і. поставив він питання, чи нема колізії між концепцією незалежности України і приналежністю по вічні часи польської Волині до Польщі, котрої то незалежности домагається безоглядно польська державна рація. Воєвода дійшов до переконання, що колізії тут нема. Українці, які будують польсько-українське співжиття на Волині не є незгідні з думкою про незалежну Україну на суміжних із Польщею землях і створюють найкорисніші умовини для обох країв. Розуміє це добре пок. от. Петлюра, що є велика ріжниця у відношенні Москва-Київ і Київ-Варшава. Перше основується на запереченні права до істнування, друге відношення основується лише на культ. суперничанні, на змаганних госп. і умової експанзії.

„Ґазета Варшавська" називає повищу промову воєводи Юзефського незвичайним виступом і висловлює надію, що воєвода за цей виступ дістане димісію.

Хто не вписав ще своєї дитини до приватної школи „Рідної Школи" — нехай зробить це негайно. — Ніодна українська дитина не сміє пропадати в чужій школі!

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·81·00—8·81·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 1·25·50 1·25·75, румунська лея 0·05·33 0·05·50, французький франк 0·34·50 0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·71·80, фунт штерлінґів 43·40·00 43·70·00, радянський червінець 25·50 26·25.

Золото: 20 корон 36·40·00—36·70·00, 20 франків 34·40·00—34·70·00, 20 німецьких марок 42·40·00—42·70·00, 10 російських рублів 46·80·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·70·00—0·71·00, 5 австрійських корон 3·50·00 3·60·00, австрійський фльорен 1·77·00 1·80·00, російський рубель 3·00·00—3·10·00 копійки за рубель 1·50·00—1·55·00.

НОВИНКИ

— **Памяти поляглих героїв.** Комітет відсвяткування памяти поляглих у **Семиківцях** героїв подає до відома, що дня 16. вересня ц. р. в год. 9.30 ранку відправиться в Семиківцях на могилі Українських Січових Стрільців **полова архієрейська Служба Божа з Панахидою.** В панахиді повинні взяти участь громадяни всеї тамошньої округи і взагалі всі, кому дорога память поляглих героїв.

— **Сезон у Черчі.** Повідомляють нас, що сьогорічний сезон у купелевій місцевости Черче (почта: Рогатин, залізн. стація: Потік біля Рогатина на лінії Ходорів-Тернопіль) трівватиме до **кінця вересня.** Черчанські купелі, як відомо, помагають і лічать проволочну ревму суставів і мязів, проволочне запалення нервів, мочанову сказу, позазальний стан черевної ями, жіночі недуги та деякі скірні недуги. Черчанські мінеральні води пригожі до лічення катару жолудка й кишок, а крім прозолоченого запалення мочових доріг, катару міхачок і міхура, надміру квасоти жолудкових соків і т. ін. Ціни купелів і прожитку незвичайно низькі. До того у біжучому сезоні ті ціни на 30 проц. нижчі. Третім (вересневим) сезоном повинні осооб користуватися ті, що занняті господарством чи іншими справами — не могли піддатися систематичному лікуванню підчас вакацій.

— **В Галичині є русіні, на Волині українці.** Хто не вірить, нехай возьме Дзєннік Уженґови Міністерства В. Р. і О. П. число 8 з 28. липня 1928. Там в уступі „Орґанізація шкіл" усі приватні українські гімназії львівської округи (Львів, Рогатин, Чортків і т. д.) подані „з руськім языкєм нáучанія", а зате на Волині (Кремянець, Луцьк, Рівне) маємо самі гімназії „з українськім єнзикєм наўчаня". Що значить сокальський кордон?

— **До відома Дирекції залізниць у Станиславові.** Дня 7. ц. м. в год. 9.30 на зал. стації в Чорткові попрохала я при касі білєт до Монастириськ. На це касієр спитав мене, чи до „Монастежиск", і хоча добре мене зрозумів, то білєта мені не видав, домагаючись, щоби я говорила по польськи. Коли я звернулася до начальника стації з запитом, чи істнує закон, щоби змушував мене говорити при касі по польськи, він мені відповів, що в тій справі „він не ест поведияне". Тому, що в тій справі „він не ест поведияне", звертаюся оцею дорогою до Дирекції залізниць у Станиславові, щоб поучила своїх функціонарів шанувати мову тієї більшости, серед якої живе. — Стефа Яворська, Підгайці.

— **Львівська хроніка.** Пірвала жидівочка Сара Гершдерфер на авті, при допомозі львівського детектива Дворніцького і власника мліна з Рожнітова — найшлася в Стрию. Поліція відставила її до того самого будинку, куди переведуть закоханого в ній лісничого з Долини, Просвіца, що орґанізував усю історію. — За один день три спроби самовбийства: Михайло Ячук і 53-літня Е. Орховик хотіли отруїтись, а якась жінка невідомого прізвища скочила з II. поверха на вул. Рапапорта 11. — Рік вязниці дістав приватний урядовець Ауербах-Корн за два гріхи: за розтрату грошей фірми, де працював і за потайний шлюб, хоча вже раз був жонатий.

— **Зударення авта з поїздом.** Біля Миколаїва коло мосту (на шляху Миколаїв-Стрий) зударився тягаровий поїзд із особовим автом львівської фірми Броніковський і Сп. Шофер авта Ліщук помер кілька хвиль після катастрофи. Подорожні: Малінський (з Варшави) та селянин із Малехова Іван Савків тяжко ранені. Їх перевезли до львівського шпиталю. Поїзд, як схопив авто, волік його за собою якого пів км. і зовсім розбив його.

— **Чистка маґістрату.** Комісар Стшелецький, заки розпращався зі Львовом прочистив ще дисциплінарним слідством екзекуційний відділ маґістрату, де як пише преса „в способі інкасування грошей від довжників панував досі справжній хаос".

— **Усі мущини** уроджені в 1910 р. мають зголоситись у міських комісаріятах на підставі 25 ст. закону про загальний обовязок військової служби, від 15. вересня до 15. жовтня.

— **Як за старих царських часів.** На Східн. Торги приїхав до Львова офіціяльно з Варшави урядовець м-ства торговлі та промислу 5-ої ранґи Александер Клепер. Коли він оглядав виставки чужинних фірм, у розмові з їхніми представниками заявлял, що готов улекшити їм ввіз товарів за відповідний гонорар. Ці хабарі йшли від 20 зол. до 200 зол. Проти Клепера йде слідство. Львівська преса пише, що він... росіянин.

— **Львів европеїзується.** Наводимо часто факти европеїзації Туреччини чи Афґаністану. Чому не сказати би часом цього і про Львів? Хто вийде вечором на Леґіонів матиме ілюзію бульварів великої столиці. Про „останній крик моди" в жіночих одягах знаємо давно. Від якогось часу маємо автобуси. Та чи хто звернув увагу на „европеїзацію" реклями? Вулицями переїзжають спеціяльні авта та вози, що рекламують мазь до черевиків велеканськими пуделками, а за виставками деяких крамниць стоять живі манекени: дівчата, які машинально показують найновіші здобутки техніки.

— **Смерть німецького амбасадора.** Німецький амбасадор у Москві граф Ульрих Брокдорф-Ранцав, що помер несподівано підчас вакаційного побуту в Берліні на мізковий удар, був ще в силі віку (60 літ). Він належав до найвизначніших німецьких дипльоматів і відограв чималу ролю у зміцненні політично-дипльоматичних взаємин з СРСР. Брокдорф-Ранцав вступив до дипльоматичної служби, після військової і займав від 1894 р. ріжні становища в посольствах у Брюсселі, Петербурзі, Відні, Гаазі та Будапешті. У мент вибуху війни був він послом у Копенгаґені, а підчас війни кандидатом на міністра закорд. справ. Він почав мирові переговори як член кабінету Шайдемана, що хутко подався до димісії. Брокдорф-Ранцав покинув історичну салю Версайського договору у мент його підписання, заявивши, що договір нарушує 14 пунктів політичної етики Вільсона.

— **Утікають у світ.** Варшавський еміґраційний уряд подає таку цікаву статистику еміґрації за перших 6 місяців цього року: — На чужину виїхало 127.563 осіб, з цього до европейських країв 94.612 а поза Европу 32.957. На Злуч. Держави припадає 3.708, а на Канаду 17.662 осіб.

— **Ріжні вістки.** Сенсаційна вістка про заручини франц. міністра освіти Ерріо з австрійською ґрафинею є звичайною денникарською качкою, бо віденський Ерріо є ґрафом, який не має нічого спільного з міністром, а франц. міністер уже давно жонатий. — Славний фізик Альберт Айнштайн поважно занедужав; він мав оголосити небавом великий твір, що принесе нову фізичну теорію. — Відома американська фільмова артистка Норма Тальмедж покидає екран і переїжджає до Франції, де житиме з набабового капіталу тихим життям рентієрки. — У Стирії на багнах розмножились під впливом великої спеки черепахи, занесені первісно з Країни. — У Трансвалі найшов англ. професор Датзубн невідомої досі породи мамута. — Помер почесний голова нім. державн. промислового союзу д-р Курт Зорґе. — Приїхав у Париж інкоґніто молодший син покійного румунського короля князь Микола.

— **Рекорди.** У Темешварі найбільш директор Продановић дістав спадщину 20 міл. долярів від якогось свояка в Америці. — На льондонських вулицях гине щоденно від авт і інших комунікаційних машин 3 особи. За останні 3 міс. зареєстрували там 31.150 нещасливих випадків. — Санітарна комісія міста Парижа признала в липні 300.000 кілограмів мяса призначеного для продажі затроєним або зогнилим. — Бувший австр. архикнязь Леопольд Сальватор поміщує в віденській пресі оголошення, що водить чужинців як „чічероне" по віденських музеях, церквах і замках. Ніхто так добре не знає королівських будинків і кімнат як він, що змалку там виховався. — Муж америк. спортсменки Рут Ельдер покликав її у Париж, щоби тамошній суд міг її переслухати. Її муж, Вуомен, домагається розводу, подаючи як мотив „жорстоку поведінку жінки з ним". Рут Ельдер протестує. — 9-го вересня була в Відні така спека (28 степ. у тіни), що одна особа вмерла від сонячного удару, а 20.000 осіб купалося цього дня на одним баденськім побережі.

— **За амнестію для „толстоївців".** Старі други Толстого В. Чертков і І. Горбунов-Посадов звернулись до радянського уряду з проханням, щоби з нагоди святкування ним ювилею Толстого, звільнити з вязниць численних „толстоївців", які сидять по ріжних містах СРСР.

— **Справжнє Льокарно.** Німецький посол у Франції вручив почесну медалю нім. „Червоного Хреста" французькій сестрі милосердя Сузанні Сімоне. Сімоне занята в паризькій санаторії на вулиці Броша двічі зголосилась віддати свою кров для вратування недужого, якого доглядала. Ним був німецький промисловець з Кельна.

— **Битва під Зборовом на фільмі.** Заходом кінематоґрафічного департаменту при чехословацькому міністерстві народньої оборони накручують у Миловичах (Чехословаччина) фільму, яка буде висвітлювана в десятьох кінах Праги з нагоди ювилейних свят, що відбуватимуться 28. жовтня ц. р. у цілій Чехословаччині. Між іншими сценами буде представлена на фільмі відома битва під Зборовом, як фраґмент із участи чехословацьких військ у світовій війні. В інсценізуванні згаданої битви взяло участь 600 жовнірів в історичних однострох та з повним польовим виряддям.

— **Ювилейні монети в Чехословаччині.** З нагоди десятиліття добуття незалежности, що його святкуватиме цього року Чехословаччина, чехословацький уряд рішив вичеканити ювилейні монети. Це будуть срібні десятькоронівки. На одній стороні монет буде погрудля Масарика, на другій — великий герб чехословацької республіки.

— **Англійські полісмени та рефлектори.** Тому, що льондонські шофери оправдували велику кількість автомобільних катастроф обставиною, що вони не бачать добре знаків полісменів при вуличнім русі у вечірній порі, придумала поліція в Льондоні цікавий спосіб, щоби зарадити лихові. На більше оживлених вулицях прикріплюють до вуличних ліхтарень або трамвайних стовпів — напротив вложені до тої цілі рефлектори, які кидають сильне та яскраве світло на стать полісмена. Льондонська поліція думає, що тепер ніхто не буде міг оправдуватися тим, що він — мовляв — не бачив полісмена. Як оборону проти надто яскравого світла рефлекторів мають полісмени дістати спеціяльні окуляри.

— **Процес, що тягнеться 927 літ.** Найвищий італ. суд у Неаполі має оголосити за днях присуд у своєрідному процесі, що тягнеться вже 927 літ. Позваними сторони, це два села: Леттере й Равелло. Предметом спору є гора, що лежить на межі обох сіл. Згадана гора почала грати свою ролю ще в 1000 році, коли то мав бути довго заповідуваний кінець світа. В очікуванні остаточної загади люди тратили глузд й або уживали горячо останніх насолод життя, або [illegible] [illegible] молоде подружжя, власники [illegible] гори, яка своїми управами подали та [illegible] представляла велику вартість, віддає її суспільному монастиреві ім. св. Тифонія. Одначе коли заповіджений „кінець світа" забарився, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] тим. Коли тепер [illegible] [illegible] ся домагатися звороту гори, відмовлялися [illegible]

— Так, підтверджує авторитетно мій співбесідник і одиноко раціональний.

Вітер оточує нас тепер своїм теплим плещем і на хвилину відбирає віддих.

— Ну, добре, — зачинаю знову за хвилину, — але мусите признати, що технічно справа представляється нелегко. Знаю, що знамениті інжинири як: Бертельо, Ґодфруа, Дюрандо признали будову цієї залізниці технічно викональною. Алеж будова залізничого шляху вимагає безміру праці. Це щонайменше 3000 клм. шляху — правда? Це значить стількиж кільометрів детально перестудійованого терену у найбільше неприхильних обставинах, стількиж кільометрів профілів, розрізів, плянів у великому розмірі і малому. Де є хоч приблизний матеріял до цієї муравлиної праці?

— Літаками, розуміється, проробимо тую працю, — кидає мені тріумфально мій сусід слова, що давно вже тремтіли на кінчиках його уст. А коли відсмакував враження, які ці слова зробили на мені, додає як коментар — фотографія з літака дає якнайкращі результати. Наші військові летуни впорядкували вже цим способом детальні пляни цілого Альжиру включно зі смугою південних оаз. Це дасть нам пляни у найдрібніших деталях...

— А апровізація? — питаю, ще не зовсім переконаний, — а апровізація робітників у воду?

Мій співбесідник усміхається тепер таємничо.

— О, це без сумніву дуже важне питання, — починає він, поволі викидаючи недокурок своєї папіроски, — ґеольоґи, переважно теоретики, навчають, що нема води на Сагарі, що в Танезруфт вона на 70 метрів нижче рівня моря... Але практичні розсліди, звичайно одиноко міродатні, говорять нам зовсім що інше. Я сам промежував Сагару з кінця у кінець і не натрапив ніде більше 100 клм. без ростинности. Навіть у Танезруфт, країні спраги я натрапляв на криниці у віддаленні не більшому 300 клм.

Знаєте, у гирлах Араку, країні, що її вважали зовсім нездатною до залюднення, мій приятель капітан Шапуї зумів виплекати прекрасний садок...

— Може справді Сагара вкриється колись людськими оселями, — говорю поволі, повний думок.

Сидимо тепер мовчки вдихаючи жадібно легкий вечірний холод.

Останні човни повзуть лінево по темному шклі води.

Морські ліхтарні розпалили свої жовті і червоні вогні, чуйні і неспокійні, мов душа матері.

довголітний спір. Щойно в сімнацятому столітті признали гору громадам Леттере й Гавелльо, які в міжчасі не занедбали теж зголосити своїх претенсій. Згодом, невдоволені присудом села, завели між собою новий спір тому, що кожне з них хотіло мати гору в цілости. Спір, вирішуваний десятки разів, тягнеться аж до нині. Щойно найвищий суд у Неаполі має оголосити остаточний присуд.

Театри.

Великий Міський Театр:
13-го г. 7·30 веч. „Лякме", опера, виступ А. Сарі.
14-го г. 7·30 веч. „Доллі", оперетка.

Кіна.

„Аполльо": „Легка добича".
„Лев": „Чернець на роздоровї" і „Пан шукає жінки".
„Оаза": „Знова хуліс російського вар'єте".
„Палас": „Шпигуни" Фріца Лянга.
„Фатаморгана": „Справа при замкнених дверах".

Зі спортового життя.

Американські українці у всесвітньому спорті.

Мало кому з нас мабуть відомо, що на цьогорічній Олімпіяді в Амстердамі виступили і здобули почесні місця також українці, але під стягом Злучених Держав. Це два відомі в американських спортових кругах змагуни: Степан Галайко і Грицько Коцай.

Перший — це син робітника-емігранта, що поселився в Обурн у стейті Ню Йорк, відумираючи малого Степана ще дитиною й полишаючи його на опіці матері-вдови. Вже десятилітним хлопцем як ученик недільної школи пописувався малий Галайко на шкільному майдані, де, надягнувши на руки боксерські рукавиці, поборював без труду навіть старших віком і дужчих фізично противників. Не диво отже, що маючи вроджений талант до кулачкування і виховуючись від молодих літ у спортовому дусі, вибився згодом наш земляк на одно з чолових місць в американському боксерському спорті. Як член спортової делегації від Злучених Держав на цьогорічну Олімпіяду в Амстердамі, здобув собі Галайко загальне признання, та симпатію. Без великого труду дійшов він до фіналу, поборюючи між іншими відомого шведського боксера легкої ваги Берггрена. В остаточній зустрічі з італійцем Орляндом одержав Степан Галайко, наслідком сторонничости й несправедливости суддів, друге місце, хоча по всім правилам належалося йому перше місце, вже хочби тому, що на всі три рунди вийшов він побідником в двох, уляга́ючи побідникові лише в одній стрічі. Треба зазначити, що несправедливий осуд суддів стрінувся з загальним обуренням та рішучим протестом видців, викликуючи навіть бійку між чехами й італійцями, в яку мусіла встрявати аж поліція. Остаточно приділено Галайкові срібну медалю і друге місце у всесвітньому шампіонаті боксу легкої ваги (light weight).

Другий американський українець на Олімпіяді в Амстердамі, Грицько Коцай, здобув також кілька поважних осягів у плаванні. Окремо виступав він на спортових змаганнях у Відні та Будапешті в останніх днях м. м. У Відні здобув він першу нагороду у плаванні на 100 м. хребтовим стилем і другу нагороду у плаванні звичайним стилем, також на 100 м. (Першу наг. признано шведові Арне Борг). У Будапешті здобув Коцай першу нагороду в плаванні на 200 м. Гр. Коцай є сином українських робітників у Ню-Йорку. Має 18 літ і студіює в медичному факультеті. В пресі подавали його прізвище як „Джордж Коджак".

Галицьким українцям, які цікавляться спортовим життям наших заморських братів, інтересно буде знати, що одним із найбільш відомих американських футболістів є також наш земляк, Іван Намісник, студент університету.

Другим двигуном українського спортового імени в Злучених Державах є без сумніву відомий побідник Циганевича, Микола Гах, який виступає під прізвищем Івана Залізняка. Підчас останніх важко-атлетичних змагань у Ню Йорку побідив він усіх противників, здобуваючи шампіонат. Між іншими побідив він двічі найславнішого жидівського змагуна Маерса. На днях виїхав Іван Залізняк до Каліфорнії, де проведе довший час на відпочинку. Пр. Ж.

З діяльности „Ропника".

Ропник (Борислав): Тур (Дрогобич) 3 : 2. Ропник (Борислав): Польмін (Дрогобич) 7 : 2.

Бориславський „Ропник" прочуняся по поразці „Україною" та перемиським „Гасбором" і повернув знова до давніх успіхів, як це завважуємо з наведених вислідів над поважними дружинами. Змагання ці розіграно 2. і 9. ц. м. в Дрогобичі.

ОПОВІСТКИ.

Львівський Просвітянський Театр.
Збараж:
14.IX. Катерина.
Нове Село:
15.IX. Осінні маневри.
16.IX. Графиня Маріца.
17.IX. Гейша.
Підволочиська:
18.IX. Осінні маневри.
19.IX. Гейша. 3—?

Йосиф Стеслович в Ленінграді Фонтанка 18 кв. 37. Артель „Мотор" — пошукує своїх братів Миколу Стесловича (служив в „Дунаї" Смольни 4), Олександра Стесловича учит. української гімназії в Рогатині — Хто знав би що про них, проситься подати вістку на вище подану адресу. 1—1

Надзвичайні датки на ратунок „Рідної Школи" зложили: Вп. Андрій Івашків — Нивиска 3 зол.; збірка на праздику в Давиничи 44·05 зол.; Іван Паньків і Іван Мартинюк 22·84 зол.; збірка при Церкві на празнику 8·11 зол. — Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 544 1—1

Оповістка. На численні запити, маємо честь повідомити, що Кооператива „Український Театр" не мала і не має нічого спільного з уладжуванням вистав „Вертеп наших днів" так у Львові як і на провінції. Згадана імпреза є власністю приватних людей. За Дирекцію Кооперативи: **Бр. Янів, І. Новицький.** 545 1—1

На „Рідну Школу" зложили ВП.: Г. і Йосиф Бурачинські — Хойнице 20 зол. замісць вінця на домовину бл. п. Богдана Турина; Андрій Волощак — Мшанець 10 зол. замісць бажань з приводу вінчання п. Уляни Долинської з п. Грицем Терлецьким; Добрянські — Красків 10 зол. замісць телеграми з побажаннями з нагоди вінчання п-ни Нусі Добрянської з п. інж. Л. Бойком, яке відбулося дня 8. ц. м. в Снятині; Др. Дмитро і Марія з Дорожинських Девиси 50 зол. замісць окремих повідомлень про своє вінчання.

В неділю дня 23. вересня ц. р. відбудеться **Посвячення Пласт. Прапора** 49. пл. кур. ім. Івана Богуна в Тустановичах. Програма: 1) Полева Служба Божа о год. 10·30. 2) Посвячення і вручення Прапора. 3) Привіти, вбивання цвяшків і вписи до золотої книги. 4) Дефіляда пл. і частин перед Верховним Отаманом і Добродіями Пласту. 5) Принятття гостей в салі чит. Просвіта. Бере участь у посвяченню і доконає акту вручення посол о. пр. Куницький Л. Привіти і зголошення участи в принятті проситься слати на адр. Д-р Терлецький Микола, Тустановичі. 501 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КОНКУРС

на посаду агронома-інструктора при П. С. К. у Теребовлі.

Вимоги: вищі студія агрономічні, дійсне знання і відповідна практика, пожадане: знання люстраційно-організаційне в кооперації і на культурно-освітньому полі. Документи у відписах.

Подання вносити до П. С. К. у Теребовлі до дня 10. жовтня 1928.

Платня після умови.

532 3—3 Надзірна Рада.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.